

Н. П. Воробйова,

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри публічного управління та гуманітарних
наук Національної академії керівних кадрів культури
і мистецтв,
м. Київ, Україна*

ІННОВАЦІЇ В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ ПАРАДИГМИ МЕНЕДЖМЕНТУ

Анотація. В статті досліджено основні теоретичні положення інноваційного менеджменту. Визначено, що досягнення пріоритетних цілей інноваційного менеджменту передбачає гармонізацію ендогенних і екзогенних аспектів в ході проведення інноваційної діяльності. В статті також доведено, що взаємозв'язок науки та інновацій можливий за таких умов: обмін інноваційною діяльністю, накопичення інноваційного потенціалу і конституювання інноваційних цінностей.

Ключові слова: *інновації, інноваційний менеджмент, інноваційна діяльність, інноваційні цінності.*

Постановка проблеми. У сучасній економіці інноваційні ідеї, нові продукти і високі технології, а також новітні стратегічні управлінські рішення дозволяють бізнесу завойовувати конкурентні позиції, забезпечувати його виживання і фінансову стабільність. При цьому стратегія і тактика розвитку інноваційно-виробничого сектора зумовлюють нові умови організації та змісту управлінської діяльності. Виникає необхідність формування і розвиток спеціальних форм інноваційного менеджменту. Інноваційний менеджмент, здійснюваний на підприємствах в різних галузях народного господарства, повинен охоплювати всі стадії інноваційного процесу, починаючи з зародження інноваційної ідеї, маркетингового дослідження інновації і до її масштабного поширення в народному господарстві. В умовах економічної кризи на підприємстві необхідний новий підхід до інноваційної діяльності з боку його підрозділів. Вони мають обрати інноваційний напрямок процесу планування і мислити категоріями створення, придбання та дослідження нових технологій.

Тобто, основним ґрунтовним принципом економічного процвітання суб'єктів господарської діяльності і країни в цілому є безперервна інноваційна діяльність і створення об'єктів промислової власності – як відправної точки випуску нової конкурентоспроможної продукції, впровадження нових технологій, що забезпечить якісно новий рівень економічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням проблематики інновацій та інноваційної діяльності присвячено ряд праць зарубіжних та вітчизняних вчених, зокрема Ю. Бажала, Т. Браїана, Ф. Валента, М. Войнаренка, В. Геєца, Ф. Гурвіча, М. Денисенка, Є. Дубровської, С. Ілляшенка, В. Клавдієнко, Н. Краснокутської, М. Лапіна, А. Левінсона, О. Литвина, С. Покропивного, О. Прокопенка, В. Раппопорта, Б. Санто, В. Федоренка, Л. Федулової, Л. Шаршукової, Й. Шумпетера, А. Черепа, Є. Уткіна, Р. Фатхуднінова, В. Семиноженка та ін.

Не вирішені раніше деякі проблеми. Але, незважаючи на велику кількість наукових праць та проведені дослідження щодо зазначеної проблематики, деякі питання залишаються недостатньо розкритими та осмисленими в нових економічних реаліях, різні аспекти інноваційної діяльності розглядаються несистемно, а комплексному та всебічному виробленню концептуальних підходів щодо інновацій приділяється недостатньо уваги. Аналіз проблем щодо теоретичних аспектів інноваційного менеджменту та пошуків шляхів формування сучасної парадигми менеджменту зумовлює актуальність цієї статті.

Метою статті є дослідження інновацій в системі формування парадигми менеджменту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Світова економічна думка інтерпретує термін «інновація» як втілення потенційного науково-технічного прогресу в нові продукти та технології. Звичайно, з часом змінюються реалії цього процесу. Проблематика нововведень раніше традиційно розроблялась в рамках економічних досліджень НТП. Термін «інновація» почав активно використовуватись майже з часів незалежної України як самостійно, так і для означення цілого ряду суміжних понять: «інноваційна діяльність», «інноваційний процес», «інноваційне рішення» і т. д. При цьому сутність інновацій може бути визначена як:

- інвестиція в новацію;
- результат інтелектуальної діяльності, який є об'єктом цивільно-правових відносин та містить ознаки новизни, тобто містить якості, практичне застосування з точки зору споживчої користі та безпеки, економічної ефективності (конкурентоспроможності);
- повний процес від ідеї до готового продукту, який реалізується на ринку;
- процес, в якому винахід або ідея набуває економічного змісту;
- процес, який включає такі види діяльності, як дослідження, проектування, розробка та організація виробництва нового продукту, технології або системи;

– кінцевий результат творчої діяльності, який отримав втілення у вигляді нової чи удосконаленої продукції або технології, які практично застосовані та задовольняють певні потреби [1].

Треба зазначити, що сучасні теоретики та практики дотримуються понять «інновація», які прийнято в документах «Інструкції Фраскати» та «Інструкції Осло». Перший з них постійно коригується та вдосконалюється групою національних експертів з науки та інновацій Організації економічного співробітництва та розвитку. Перший варіант цього документа мав рекомендації щодо збору, обробки та аналізу інформації про науку та інновації, був прийнятий в італійському місті Фраскати у 1963 році. Другий документ, який сприяв формуванню загального підходу до поняття інновація, був прийнятий в Осло у 1992 році і є методикою збору даних про технологічні інновації [2].

Треба зазначити, що з точки зору системного підходу інноваційний менеджмент – це система (від грец. – ціле, складене з частин) управління, що складається з двох підсистем: керуючої (суб'єкт управління) і керованої (об'єкт управління). Зв'язок суб'єкта й об'єкта управління здійснюється за допомогою передачі інформації, яка (процес поширення і передачі інформації) і є процесом управління.

Суб'єктом управління в інноваційному менеджменті може бути один або група фахівців, які за допомогою різних прийомів і способів управлінського впливу організують цілеспрямоване функціонування об'єкта управління. До суб'єктів інноваційного менеджменту можна віднести таких фахівців:

- керівники інноваційних програм і проектів;
- керівники відділів, служб і підрозділів підприємства, що реалізують окремі стадії інноваційного процесу або здійснюють ті чи інші інноваційні зміни;
- керівник підприємства, якщо підприємство здійснює інноваційну діяльність.

Об'єктом управління в інноваційному менеджменті є інновації, інноваційний процес і економічні відносини між учасниками ринку інновацій (продуцентів, продавців і покупців). Пріоритетними цілями інноваційного менеджменту є: зростання і розвиток організації на базі активізації інноваційної діяльності; активне просування нових товарів і нових технологій на ринок; використання можливостей подальшої спеціалізації та диверсифікації виробництва для активного зростання, економічного процвітання і експансії на нові ринки [3].

Досягнення пріоритетних цілей інноваційного менеджменту передбачає гармонізацію ендогенних і екзогенних аспектів в ході проведення інноваційної діяльності. Ендогенна гармонізація означає узгодження діяльності внутрішніх структурних підрозділів підприємства. Для забезпечення ендогенної гармонізації необхідно створити систему внутрішньофірмового управління організацією, яка передбачає вирішення таких завдань:

- 1) вироблення стратегії інноваційної діяльності;
- 2) визначення тематичних напрямів діяльності, формування інноваційних програм і визначення джерел фінансування;
- 3) побудова організаційної структури та структури управління інноваціями;
- 4) вибір, розстановка кадрів і забезпечення реалізації стратегії;
- 5) календарний розподіл робіт і контроль за їх виконанням;
- 6) створення інноваційної культури в рамках підприємства.

Екзогенна гармонізація – це узгодження інноваційної діяльності підприємства з елементами зовнішнього середовища. Можна виділити такі завдання щодо забезпечення екзогенної гармонізації інноваційної діяльності:

- 1) вивчення інноваційного клімату в економіці;
- 2) відстеження та облік об'єктивних тенденцій розвитку НТП;
- 3) організація та проведення маркетингових досліджень;
- 4) контроль екологічної ситуації та планування природоохоронних заходів;
- 5) оцінка і використання досвіду і досягнень конкурентів;
- 6) організація кооперації в проведенні інноваційних програм [4, 5].

Очевидно, що спрямованість і результати інноваційної діяльності в компаніях бувають різноманітними. Це і поліпшені завдяки ініціативі та творчості персоналу продукти і послуги, і впроваджені технологічні і технічні інновації, і реалізовані організаційні зміни у вигляді діючих або змінених процедур і стандартів та ін.

Варто сказати, що вирішення таких завдань нині в Україні в частині патентування винаходів – 15 тисяч на рік, а в Японії близько 150 тисяч, що, безумовно, визначає вектор спрямування завдань на побудову вітчизняної інноваційної економіки з орієнтацією на передові країни світу.

Особливу увагу на шляху вирішення цього завдання зараз приділяють взаємозв'язку науки та інновацій, який можливий за таких умов: обмін інноваційною діяльністю, накопичення інноваційного потенціалу і конституювання інноваційних цінностей [6].

Обмін інноваційною діяльністю – це конструктивний вплив одного суб'єкта інноваційної діяльності на інший, в результаті чого відбувається розширення нових технологій, що використовуються в професійній сфері.

Накопичення інноваційного потенціалу. Далекі не вся інноваційна інформація, отримана суб'єктом господарювання, відразу ж втілюється у виробництво. Значна її частина акумулюється у вигляді «інноваційного портфеля».

Конституювання інноваційних цінностей. Обмін новаторськими ідеями і прийомами поступово створює практичні інноваційні орієнтири і традиції, які стають нормами в економічному та суспільному житті. Причому вони засвоюються як господарюючими суб'єктами, так і окремими індивідами, стають інноваційними цінностями суспільства.

У підсумку варто звернути увагу на те, що частка нематеріальних активів у собівартості української продукції не перевищує 0,5–2%,

що в 20 і більше разів нижче, ніж в економічно розвинених країнах. Відставання можна пояснити кількома причинами: 1) ми стоїмо, а всі біжать; 2) ми біжимо, але конкуренти біжать швидше; 3) ми біжимо в протилежному напрямку [7]. Звідси можна зробити такі висновки.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Щодо основних теоретичних положень в системі інноваційного менеджменту: «інновація» – це перетворення потенційного науково-технічного прогресу в реальний, втілений в нових продуктах та технологіях; інноваційний менеджмент – це система (від грец. – ціле, складене з частин) управління, що складається з двох підсистем: керуючої (суб'єкт управління) і керованої (об'єкт управління); об'єктом управління в інноваційному менеджменті є інновації, інноваційний процес і економічні відносини між учасниками ринку інновацій (продуцентів, продавців і покупців); суб'єктом управління в інноваційному менеджменті може бути один або група фахівців, які за допомогою різних прийомів і методів управлінського впливу організовують цілеспрямоване функціонування об'єкта управління.

Досягнення пріоритетних цілей інноваційного менеджменту передбачає гармонізацію ендогенних і екзогенних аспектів в ході проведення інноваційної діяльності.

3. Зв'язок науки та інновацій можливий за умови: обміну інноваційною діяльністю, накопичення інноваційного потенціалу і конституювання інноваційних цінностей.

Список використаної літератури

1. Інноваційний менеджмент у період модернізації економіки : колект. Моногр. / О. В. Литвин [та ін.]. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2013. – 216 с.

2. Руководство Осло: Рекомендации по сбору и анализу данных по инновациям / Сов. Публ. ОЭСР и Евростата / пер. с англ. 3-е изд. М.: «Центр исследований и статистики науки» (ЦИСН), 2010.

3. Формування ринкової економіки : спец. Вип. / Держ. Вищ. Навч. Закл. «Київ. Нац. Екон. Ун-т ім. Вадима Гетьмана». – Вип. [2]; Т.1 : Праця в ХХІ столітті: новітні тенденції, соціальний вимір, інноваційний розвиток : у 2-х т. / редкол.: А. Ф. Павленко [та ін.]. – К. : КНЕУ, 2012. – 660 с.

4. Нестерова Н. А. Інноваційний менеджмент: навч. Посіб. Для студ. Вищ. Навч. Закл. / Н. А. Нестерова; Донецк. Ун-т економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, Каф. Економіки і упр. інновац. діяльн. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2012. – 463 с.

5. Волова О. В. Інноваційна діяльність підприємства як основа його стабільного і безпечного розвитку / О. В. Волова, Є. О. Діденко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2014. – № 11. – С. 77–82.

6. Діденко Є.О. Управління економічною безпекою підприємства [Текст]: автореферат дис. канд. екон. наук: 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами (за видами діяльності); захищена 14.02.2012 / Є.О. Діденко; КНУТД. – К. : КНУТД, 2012. – 20 с.

7. <http://forbes.net.ua/ua/opinions/1407459-naskilki-innovacijna-ukrayina>

Наталья Петровна Воробьева,
кандидат экономических наук,
доцент кафедры публичного управления и гуманитарных наук
Национальной академии руководящих кадров культуры и искусств,
г. Киев, Украина

Иновации в системе формирования парадигмы менеджмента

Аннотация. В статье исследованы основные теоретические положения инновационного менеджмента. Определено, что достижение приоритетных целей инновационного менеджмента предполагает гармонизацию эндогенных и экзогенных аспектов в ходе проведения инновационной деятельности. В статье также доказано, что взаимосвязь науки и инноваций возможна лишь при следующем: обмен инновационной деятельностью, накопление инновационного потенциала и конституирование инновационных ценностей.

Ключевые слова: *инновации, инновационный менеджмент, инновационная деятельность, инновационные ценности.*

Natalia Vorobyova
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Associate Professor of the Department of Public Administration
and the Humanities
National Academy of Cultural and Arts Leadership
Kyiv, Ukraine

Innovation in the system for forming the paradigm of management

Abstract. The article studies the basic theoretical provisions of innovation management. It is determined that the achievement of priority objectives of innovation management implies the harmonization of endogenous and exogenous aspects in the course of innovation activity. The article also proves that the interrelation between science and innovation is possible only with the following: the exchange of innovation activity, the accumulation of innovative potential and the concoction of innovative values.

Keywords: *innovation, innovative management, innovative activity, innovative values.*